СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК XLIX. Ч. 268. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 19-го листопаду 1941. No. 268. Jersey City, N. J., Wednesday, November 19, 1941 VOL. XLIX.
ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРЕД РІШЕННЯМ ПРЕЗИДЕНТА І КОНҐРЕСУ В СПРАВІ МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ

ВАШИНГТОН. — Спікер палати послів Райборн заявив, що безпорядки в робітничих юніях, спричинені страйками, становлять тепер для Конгресу одну з найголовніших справ. Він твердив що обидві палати Конгресу готові повзяти певні законодатні міри проти страйків, що спиняють краєву оборону. Одначе президент Рузвелт ще не виявив остаточного рішення. Його найближчі співпрацівники повідомляють, що він готовиться до цього рішення, але не знають, чи він рішиться зломати страйк при помочі армії, чи буде ждати, аж Конгрес ухвалить відповідні проти-страйкові закони. Президент вже другий раз відложив свою поїздку до Ворм Спрінгс, Джорджія, де задумує провести „День Подяки". Його задержали переговори з японським делеґатом та конфлікт з майнерами.

КОНВЕНЦІЯ КПО ВЦІЛОСТИ ПІДДЕРЖУЄ ЛУІСА

ДІТРОЙТ (Міш.). — Піддержуючи всеціло оборонні зусилля президента Рузвелта, Конвенція Комітету Промислової Організації станула проте по стороні Джана Луіса, провідника майнерської юнії, і тим самим заявилася за поперття майнерського страйку.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО УЗБРОЄННЯ КОРАБЛІВ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав закон про зміну Невтральностевого Закону, який уповажнює адміністрацію узброїти торговельні кораблі та висилати їх до пристаней воюючих держав. Рівночасно департамент маринарки почав узброювати коралі, які повезуть амуніцію та інші воєнні матеріяли до союзницьких держав, в першу чергу до Англії.

ЗЛОВЛЕНО НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ З АМЕРИКАНСЬКИМ ПРАПОРОМ

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки подає до відома, що захоплений 6. листопада таємничий корабель з американським прапором належить до німецької торговельної фльоти та називається „Оденвальд". Згаданий корабель, щоб уникнути перешкод на Атлянтику, виставив американський прапор та тим способом пробував передістатися через англійську бльокаду. Корабель цей плив з японського міста Йокогама до французької пристані Бордо та віз багато гуми, самоходових опон як рівнож велику скількість рижу, оріхів та інших японських продуктів. Німці не тільки виставили були американський прапор на згаданому кораблі, але надали йому американську назву „Вилмото". Американський кружляк привіз його до пристані Сан Хуан, Порто Ріко.

КАТОЛИЦЬКІ ЄПИСКОПИ ОСУДЖУЮТЬ НАЦИЗМ І КОМУНІЗМ

ВАШИНГТОН. — Заявляючи, що „християнство стоїть в обличчі найбільшої кризи від часу, як воно вийшло з катакомб", католицький єпископат Америки у спеціяльній заяві стверджує, що „нацизм і комунізм є тим найбільшим злом, яке прямує до знищення всіх духових цінностей". Католицькі єпископи піддержують оборонні зусилля президента Рузвелта та поручають „молитися за єдність всіх горожан; за президента держави, конгрес та всіх тих, що мають велику урядову відповідальність у тих тяжких днях". Єпископат передає погляди Папи Пія XI. на нацизм і комунізм, як рівнож пять точок „справедливого й чесного миру", які проголосив Пій XII. Опираючися на дефініції про відношення між церквою й світською владою, яку усталив Папа Лев XIII., єпископи взивають до льояльної піддержки та послуху державі.

ЗАБОРОНЯЮТЬ ВОЯКАМ ПИСАТИ ПРО ЇХ СЛУЖБУ

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки спеціяльним розпорядком заборонив старшинам та морякам писати навіть до своєї родини про воєнні події на морі зокрема про це, чи американські кораблі затоплюють німецькі субмарини. Це сталося внаслідок інтерпеляції сенатора Гвілера в сенаті, який покликаючися на листа, одержаного від одного моряка, твердив, що американська воєнна фльота є заанґажована разом з британською в „агресивній акції".

БОЯТЬСЯ НІМЕЦЬКОГО ПЕРЕВОРОТУ В ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — Д-р Гуго Фернандез Артуціо, професор університету в Монтевідео, Уругвай, заявив, що німецька „пята колюмна" в Полудневій Америці є надзвичайно сильною та може кожної хвилі почати підривну роботу. Він твердив, що на випадок японсько-американської війни німці можуть почати революцію в кількох краях Полудневої Америки. Д-р Артуціо, який побував в Англії, казав, що Злучені Держави мусять помогти Полудневій Америці протиділати цій німецькій загрозі, яка кожної хвилі може стати небезпечною для північно-американського континенту. Уругвайський професор даватиме доклади на тему співпраці між Північною й Полудневою Америкою.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ПЕРЕГОВОРІВ РУЗВЕЛТА Й ГОЛА З ЯПОНСЬКИМ ВИСЛАННИКОМ КУРУСУ

Понеділок 17. листопада, почалася конференція між президентом Рузвелтом і секретарем стейту та японським висланником Себуро Курусу, який прилетів з Токіо. Від висліду цеї конференції залежатиме, чи буде війна на Тихому океані. В дипльоматичних колах є тих поглядів, що тільки японська уступка в справі Китаю може евентуально привести до злагіднення загострених відносин між Америкою і Японією. Америка, як подають, має витичений шлях, який зводиться до таких домагань: 1. намагання за всяку ціну уникнути війни з Японією, 2. не дозволити Японії на нові підбої, 3. задержати Китай як незалежну й суверенну державу. Не зважаючи на великі перепони в японсько-американських переговорах, невтральні дипльомати вірять, що мирова розвязка є можлива. Японія, твердять вони, вже змушена поступати дуже обережно зо своїми засобами бензини. Так як справи укладаються тепер, вона ледви чи може позволити собі на додаткові війни, в даному випадку з Америкою та Британською Імперією. Переговори продовжуються.

АМЕРИКАНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА СПІВПРАЦЯ В СПРАВІ ПОВОЄННОЇ ПОЛІТИКИ

Як далеко Америка заанґажована в теперішню війну вказують не лиш біліони долярів, тисячі повзів, літаків і інших матеріялів, які пливуть непереривним руслом до Англії, але також співпраця в справі нового, світового, економічного порядку, що його плянують у Вашингтоні і Лондоні. Американський уряд має домагатися, щоб на випадок англійської вигри, Велика Британія співпрацювала з Америкою щодо світової ексильоатації сирівців. Рівнож Америка має домагатися, щоб Англія зревідувала свою привілейовану митну тарифу, яка була ухвалена на Отавській Конференції 1932. р. Зо свого боку Америка рівнож готова піти на концесії, головно щодо вивозу сирівців для потребуючих націй. Тим способом хочуть запевнити не тільки нормальний розвиток міжнародньої торговлі й промислу, але також хочуть поставити сильніщі основи під тривалий мир у світі. Всі ці домагання, які ставить Америка Англії, мають бути частиною тих зобовязань, які бере на себе Англія в заміну за американську допомогу на основі т. зв. „ліз-ленд" закону.

СОВЄТИ ГОВОРЯТЬ ПРО ПЕРЕМОГИ ПІД ТУЛОЮ

Совєтські звідомлення говорять, що їхні війська в околицях Тули повели сильний наступ проти німецьких військ і так їх заскочили, що ті втікали в спіднім одінні. В той спосіб совєтські війська відкинули німців на вісім миль від Тули і очистили цей промисловий центр від безпосередньої небезпеки. Тула, як виходить з совєтських звідомлень, цілий час була в совєтських руках. Сильні наступи на німецькі позиції виконали Совєти також в околицях Калініна.

ЯПОНЦІ ПРО НАПРУЖЕННЯ З АМЕРИКОЮ

Хоч спеціяльний японський представник в Вашингтоні, Курусу, ще не розвинув своєї діяльности, проте японські найповажніші ґазети друкують звідомлення, в яких говориться, що напруження між Японією і Америкою веде до чимраз гіршого. Японський парлямент ухвалив додаткові чотири біліони ен на воєнні ціли. А штаб японської армії порішив подвоїти свої військові залоги в Індо-Китаю.

КИТАЙЦІ РАДІЮТЬ

Китайські політичні кола, що ставлять опір японській агресії в Китаю, радіють з американсько-японського напруження та говорять, що тепер є велика можливість союзу А-В-Ц-Д, це — американсько-британсько-китайсько-голяндського союзу. (Дві останні букви відповідають — Чайна і Доч).

ТВОРЕННЯ БРИТІЙСЬКОЇ АРМІЇ НА КАВКАЗІ

Британці разом з совєтським штабом переводять підготовку для оборони Кавказу. Британці в тих околицях громадять багато війська і воєнного матеріялу. Німці, здобувши Керч, захочуть звідтам безпосередньо заатакувати Кавказ. Британсько-совєтські штаби заздалегідь приготовляють їм там опір. Є велика правдоподібність, що німці водночас виконають натиск на Туреччину і пробуватимуть її втягнути в війну. Не виключене, що коли це не вдасться, вони її безпосередньо заатакують. Такої погляду є чужі обсерватори, що перебувають в Куйбишеві.

БОМБАРДУВАННЯ МОСТУ. — Німецька світлина, що мовляв представляє бомбардування німецькими літаками мосту на залізниці між Москвою й Ленінградом.

НІМЕЦЬКА ВЛАДА УСТАНОВИЛА В ЗАНЯТИХ НА СХОДІ ОКОЛИЦЯХ ЦИВІЛЬНУ ВЛАДУ; УКРАЇНА КОМІСАРСТВОМ НІМЕЧЧИНИ

БЕРЛІН. — Німецька влада офіційно затвердила цивільну владу для недавно здобутих територій на сході. В ці території входять три малі прибалтійські держави, це є Литва, Латвія і Естонія, далі входить Білорусь й деякі чисто московські території і вкінці входить Україна. Цілий цей простір є три рази більший від самої Німеччини. Не звертаючи уваги на ріжнородність народів, заселюючих той простір він названий одною спільною назвою „Остлянду", та підчинений одному найвищому нацистичному комісарові, відомому д-рови Альфредови Розенберґови. Його офіційним титулом є „Райхміністер фір Остлянд". Його помічником є д-р Альфред Маєр, а крім того для поодиноких територій назначено окремих комісарів, що підлягають Розенберґови. Для України назначено німецьким державним комісарем Еріха Коха, а для Білорусі і Балтійських країв — Гайнріха Льозе. Місцем осідку д-ра Розенберґа буде далі Берлін. Звідтам він буде рядити названими краями на сході. Правдоподібно, що своє бюро він перенесе вкоротці до бувшої совєтської амбасади в Берліні.

„Розчарування українців".

Подаючи цю новинку берлінський кореспондент „Н. Й. Таймсу" робить ще такі завваги: „спричинивши тим гостре розчарування серед тих українців, які надіялись на створення української самостійної держави, або бодай створення українського протекторату [illegible] й викроїли два великі куски з етнографічної України влучивши Східню Галичину до ґенерального ґубернаторства Польщі і віддавши головний український порт Одесу разом з найближчими околицями Румунії".

Повідомляючи німецький нарід про наставлення цивільної адміністрації німецька влада пояснює, що німецькі мілітарні успіхи на сході, а також тамошні місцеві потреби спонукали уряд Німеччини запровадити там цивільну адміністрацію. Згідно з плянами Гітлера та адміністрація, подібно як і в інших підбитих краях, буде сконцентрована в Берліні.

ҐЕТТА В УКРАЇНСЬКИХ МІСТАХ.

БЕРЛІН. — Німецька урядова новинкарська аґенція „Дінст аус Дойтшлянд" принесла новинку про створення у Львові жидівського ґетта. В тім ґетті житимуть виключно жиди і вони, подібно як інші народности, матимуть свої ради та свою поліцію. Для ґетта у Львові призначено поліцію, що складатиметься з 500 жидів.

КРАКІВ. — „Краківські Вісті" говорять, що німецька влада впровадила також у Перемишлі в полудневій частині міста жидівське ґетто. Жидам не вільно звідтам виходити під загрозою кари смерти.

ВІДГОМІН НІМЕЦЬКИХ МИРОВИХ ПРОПОЗИЦІЙ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Англійські політичні кола говорять, що мирові пропозиції фон Папена, про які він згадував у Туреччині, мають на увазі двояку ціль: Першу ту, що німці дійсно незадовго захочуть повести широку кампанію за замирення і навіть правдоподібно будуть пробувати скликати з ріжних европейських країв конференцію. Але вони мало мають надії, що з цього щось вийде. Тому вони тими пропозиціями хочуть „вбити ще одну птицю", а саме, хочуть приспати увагу Туреччини, щоб вона не малась на бачности. З тих останніх причин фон Папен навіть мав натякати в Анкарі, що Німеччина удостоїть Туреччину ролею бути посередником в тих мирових переговорах. На всякі мирові предложення англійські офіційні кола вже згори відповідають, що якдовго існує Гітлер і його режім, не може бути з Німеччиною ніяких переговорів.

ЛІТВІНОВ І СТАЙНГАРД ПРИЛЕТІЛИ ДО ТЕГЕРАНУ.

ТЕГЕРАН (Іран). — Сюди прилетіли літаком совєтський амбасадор до Америки Максим Літвінов і американський амбасадор до Москви, Стайнгард. Разом з ними прилетіли також ріжні державні мужі та політики Британії і Америки. Про них були побоювання, що вони десь по дорозі загинули, бо пару днів не було нічого чути про їхній літак. Внаслідок бурі цей літак мусів осісти в відлюдних околицях.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Thereе months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Не Погодиться з Ніяким Насиллям

Хто припускає, що український нарід може погодитись з теперішнім станом, себто в першу чергу з німецькою окупацією, навіть якби та окупація була „золотою" в порівнанню з попередніми, той не розуміє духа новітнього українського визвольного руху. Він теж не відчуває як слід тих великих історичних подій, що їх пережив український нарід від 1917. року, себто від повстання чи відродження української державности. І не відчуває сили тої ідеї, яка гнала українських героїв на певну смерть, ні не розуміє діянь українських революціонерів. А те нерозуміння і брак відповідного відчуття відноситься не тільки до чужих людей, але й до тих українців, що ще далі відчувають на собі тінь ярма і думають, що український нарід уже так змордований і вибитий з сил, що готов погодитись з новою недолею, якщо йому тільки дасться змогу молитись і говорити по свому, мати школу, кооперативу, свою книжку, театр і т. п.

Можливо, що таке могло задоволювати українських людей ще тому 50 років. Може бути, що автономія являлась для українців великим здобутком і успіхом в часі до вибуху першої світової війни. Та памятаймо, що це було вже тільки домаганням „опортуністів", коли взяти під увагу, наприклад, українське життя під Польщею. Бож так було, що те, що являло собою „молоде" покоління, а воно було великою більшістю, вважало положення українського під [illegible] окупантами по першій світовій війні тільки хвилевим. І так думало, що чим воно жахливіше, тим скорше мусить воно пімститись на самих гнобителях. Чи інакше будуть глядіти ті самі люди і на теперішнє положення?

Ось тому і тепер ніякі штучки чи „полекші" не зможуть звести українських мас від того шляху, що веде до повного визволення українського народу. Очевидно, що хвилево буде тут і там діятись таке, що може вказувати на те, що український нарід ніби заперестав боротьбу, бо, скажім не піднімає революції проти нового наїздника, а шукає відпочинку і збирає докупи розкидане добро. Та це є передишка, яка українському народови доконче потрібна, щоб прийди до сил і притомности ума по тій катастрофі, яку переживав за останні десятки літ. Трохи очунявшись, український нарід, цілком певно, не буде слухати цього, що йому казатиме Гітлер чи інший наїзник, а піде за голосом своїх національних пророків і борців. А цей голос звучав, звучить і звучатиме однаково: Так, як звучав у Києві 22. січня 1919. року на Софійській площі. Тому й думати не можна, щоб український нарід міг погодитись з теперішним положенням, з тим, щоб на його землі мав бути господарем німець, а він наймитом, та щоб його землю далі шматували і роздирали.

У „ДЕНЬ ПОДЯКИ"

ДЯКУВАТИ ЗА СВОБОДУ І ГОТОВИТИСЬ ДО ОБОРОНИ ТИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ІДЕАЛІВ, ЩО ЗРОБИЛИ АМЕРИКУ ВЕЛИКОЮ — ЗА ХРИСТІЯНСЬКУ ЦИВІЛІЗАЦІЮ І РІВНІСТЬ НАРОДІВ — БОРОНИТИ АМЕРИКУ І ДЕМОКРАТІЮ, ЗНАЧИТЬ ДОПОМАГАТИ УКРАЇНІ СТАТИ ВІЛЬНОЮ— ВИКОНАТИ СПЕРШУ СВОЇ ОБОВЯЗКИ СУПРОТИ АМЕРИКИ, А ЦЕ ДАСТЬ КРАЩЕ ПРАВО ДО ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКИХ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Знову зберуться американські родини в рідній хаті довкола родинного стола, згідно з традицією. Та цього року, як можна припускати, подавляюча більшість американців не буде думати багато про „индика", дарунки та забави, а про те, в якому положенню знайшовся світ, а в ньому і та благоловенна країна, що зветься Злученими Державами Америки.

Спокою нема сьогодня нігде в світі. Нема його теж і тут. І тут в Америці люди зажурені й поденервовані. Але не з вини Америки. Не з вини американського народу, чи його уряду. Ні з вини американської форми правління. Ні з вини американських ідей.

Засядуть американські люди до стола в „День Подяки" стурбовані тому, що приходиться отсе брати за зброю, щоб довести світ до порядку, щоб його переконати, що він іде злим шляхом, коли відвертається від таких ідей, завдяки яким американська земля стала великою і багатою. Бо на тім, що Злучені Держави стали величезною світовою потугою, не заважили так дуже земельні багатства, не так нафта, вугля, пшениця, залізо і т. п., але та свобода, яка дозволяла тут людям, що прийшли на ту землю, розвивати вої спосібности і користати свобідно з нагоди вибиватись наверх, дороблюватись майна, добувати слави і т. д. І все те без того, щоб вирікатись людині цього, що їй найдорожче, а що звязане з вірою, національним походженням, традицією, культурою. А це все є сьогодня в Европі на загибілі. Диктаторські режіми, спершу комуністичний, а далі фашистський, а вкінці націстівський знищили оті цінности, завдяки яким Америка стала благословенною країною. Сьогодня справи посунулись уже так далеко, що націстівська Німеччина стала такою агресивною, що посягає про панування вже не тільки над Европою, але над цілим світом. До цього опанування світом вона підготовлялась довго й дуже солідно. Не тільки військово, але й дипльоматино та пропагандивно, обхоплюючи своєю пропагандною сіткою всі важніші краї, зокрема американські. І це є те, що треба мати на увазі, щоб зрозуміти, чому Злучені Держави стануло по боці Великої Британії й демократій в їхній боротьбі з націстівською Німеччиною. Це є теж те, що заважило на допомозі Англії й Америки Советам у їхній боротьбі з Гітлером, як теж заважило і на зміні Невтральностевого Закона.

Так є, що ми маємо вправді невиповіджену, але дійсну війну Злучених Держав з Німеччиною. Ось тому цьогорічний „День Подяки" є не тільки на те, щоб дякувати за ті благодати, яких ми зазнали. В ньому треба застановлятись теж і над тим, що треба робити, щоб Америка далі була тим вільним краєм, яким була досі, та щоб вона мала далі змогу розвиватись на господарському і торговельному полі в такий спосіб, щоб американська життева стопа не тільки вдержувалась, але ще, щоб і підносилась. А коли будемо над тим застановлятись, то мусимо прийти до переконання, що цього всього не буде, коли в Европі пануватимуть далі диктаторські режіми, що нищитимуть християнську цивілізацію, що ділитимуть народи на кляси, на вибраних і нижчих, на панів і невільників, що диктуватимуть усім краям і народам, яку вони мають вести господарку, в що мають вірити і кого мають слухати.

На ось такі речі звернув нам увагу президент Рузвелт у своїй проклямації, коли проголошував „День Подяки"; на це не звертають увагу теж і ґубернатори поодиноких стейтів. Зокрема підкреслив це дуже виразно нюйорський ґубернатор Лімен. На те не може не звернути уваги теж і ні один справжній американець. І то вже тому, що в скорому часі прийдеться нам усім поносити далеко більші жертви крови і майна, ніж це було досі.

„День Подяки" повинен теж кожному з нас нагадати, що живемо в таких надзвичайних часах, що вимагають від нас одної думки і посвяти. Цього вимагає державний інтерес, себто оборона краю, бо наближається справжній воєнний стан, а в ньому не може бути національного роздвоєння. Рішення вже запало. Америка є у війні з Гітлером і не уступить, поки Гітлер не зістане переможений, хочби це тривало дуже довго й коштувало дуже багато.

Ми можемо мати свої думки щодо цього, що буде по перемозі Гітлера. Можемо свої сумніви, здогади чи поради представляти свому урядови. Можемо далі боронити українську справу і можемо докладати зусиль, щоб по американській вигрі Україна стала вільною. Але заразом мусимо робити все можливе, щоб Злучені Держави вийшли з цього змагання переможними. А як переможе світова демократія, то треба надіятись, що вона принесе світови новий порядок, скінчить з напасниками та дасть волю гнетеним. Нашим обовязком є дбати, щоб між тими новими демократичними державами, самостійними і сфедерованими, що повстануть чи відродяться в Европі, була теж і Україна як самостійна державна одиниця.

Дякуймо Богу, що український нарід має у цей грізний час дещо своєї крови на американській півкулі, що є американці, канадійці, чи які інші з українського походження, що мають можність говорити і писати про Україну в такий спосіб, який відповідає ідеалам усього українського народу і його духових представників. Памятаймо, що хоч і тут в Америці вороги українського визволення роблять усі можливі заходи, щоб не допускати до слова тих, що є за право українського народу на вільне і самостійне життя, то проте ми таки це право тут голосимо і за те ніхто нас не переслідує і до тюрми не замикає. І як нам не ідуть у тому на зустріч, то принаймні нам не перешкоджають справу виясняти, за неї змагатись, здобувати для неї симпатії. А чи є так деінде?

Американці українського походження мають цілком певно завдячувати американській землі дуже багато. Це відчуває кожний і кожна з нас. Тому не треба про те й писати. Український нарід як знаємо, діставав звідси велику допомогу і діставатиме її цілком певно далі, як тільки буде дана можливість йому помагати. А Україна, що піднялась була до нового державного життя, заохочена теж і американським президентом Вилсоном, хоч не зазнала передше з боку Америки такого попертя, як його дістали інші народи. може зазнає тепер іншої долі. Тепер американці вже знають Україну. Довго видніла вона на перших сторонах американських часописів. Уже знають американці, скільки вона витерпіла, які понесла жертви. І ось тому „День Подяки" заставляє нас вірити, що коли Америка дякуватиме за перемогу в теперішньому світовому змаганню, то хіба вже не допустить, щоб знову залишився в Европі великий український нарід невільником. На всякий випадок ми будемо мати право цього вимагати і наставати на наш уряд, щоб так сталося. Та наш голос буде сильним тільки тоді, коли ми самі викажемо своєю діяльністю, що робимо все можливе, щоб перемогли світові демократії, себто, щоб перемогла Америка.

СУЧАСНА МОЛОДЬ

Нераз старші нарікають на молодь і відмовляють їй тих добрих прикмет, якими старші, на їхню думку, відзначались, коли були молодими. В малих випадках ці нарікання є оправдані, але в більшости випадків таки ні. Старші просто забули, якими вони замолоду були і як вони допікали своїм родичам. Найчастіше старші нарікають тому, бо в їх підсвідомости зареєстрований факт, як бідькались і нарікали колись їхні родичі. Дуже можливо, що теперішня молодь буде так само нарікати на своїх дітей, як постаріється. В очах цих будучих стариків будуча молодь буде так само „зухвала, зле вихована, несерйозна", як в очах нинішних стариків є нинішня молодь.

Чи справді нинішна молодь, зокрема та, що знаходиться в віці від 14 до 20 літ, нездисціплінована, неповажна, зухвала? Над цею справою розвела ширші студії журналістка Аніта Бренер і написала опісля в „Н. Й. Таймс Маґазін" з 26. жовтня ц. р. статтю.

Вона каже, що та молодь думає далеко поважніше і реальніше ніж молодь попереднього покоління. Та молодь є твереза, радісна, весела, а при тім вповні зрівноважена. Вона струсила з себе те пригноблення, яким відзначалась молодь з перших років економічної депресії, що дістала була такого переконання, начеб старші покоління не подбали якслід про молодь і не дають їй здобути собі в суспільності належного місця. Теперішна молодь на нікого не нарікає, а отверто собі в очі каже, що її успіх залежатиме виключно від неї самої. Вона вже нині над тим застановляється і в тім напрямку вишколюється. Вона знає, що попри загальну освіту вона мусить мати також фахову. Коли ходить про пляни на будуче, то вона також дивиться на це тверезо і не дуже рожевими красками малює собі будуччину. Вона склонна задоволитись малим. Хлопці хотілиб занять, в яких заробляли б від $30 тижнево, до посад які приносилиб $5,000 річно. Про міліони, палати, скарби і розкішне життя — мало хто з них нині мріє. Молодь хотілаб мати певну працю, заклasти родину і мати по троє дітей.. Це пересічні бажання нинішньої молоді.

Дослівно пані Бренер характеризує тих молодих так: „Вони є — так говорять учителі — значно відмінні від старших поколінь. Вони є краще одягнені, охайніші, спритніші, виразніші в своїй мові і бажаннях, краще про все поінформовані, далеко більше щирі і далеко певніші себе. Щобільше, хлопці і дівчата так про себе думають, що начеб вони були ще за ніжні і недосвідчені, та що їх вдома занадто розманіжували. Вони хотілиб скоро вийти зо школи і розпочати своє власне життя. Твердота думок є їхньою улюбленою темою. Своїм настроєм вони веселі, але мають сильну познаку фаталізму, а також закраску пуританізму. Хлопці зправила не бажають собі, щоб їхні дівчата курили, хоч вони роблять певні уступства на рахунок товариськости. Вони також противляться шмінкам. Дівчата не погоджуються з тим, але вчасти уступають хлопцям в їхніх домаганнях взаміну за те, що вимагають від хлопців сталости характеру і дисципліни. В ніякому разі дівчата не люблять хлопців-джиґунів. Хлопці і дівчата дуже не люблять тупости, нехлюйности, балакучости і невміння зживатись з іншими".

Далі пані Бренер говорить, що сучасна молодь дуже не любить позерства і зверхньої емоційности. Коли хтось хоче іншому заімпонувати своїм зверхнім виглядом, чи зверхньою надмірною емоційністю, то замісць пошани зазнає від молоді холодної зневаги. Сучасна молодь веде між собою оживлену і часту дискусію про ріжні поважні теми. Але ті дискусії, відмінно від тих, які провадила молодь, зокрема революційна, в ріжних европейських краях до попередньої війни, має зрівноважений характер. Молодь не любить, як хто з фанатичним завзяттям обороняє свого погляду, зокрема, коли вперто повертає до одної і тої самої теми. Це ще не значить, що молодь не вміє і не хоче вміти держатись одної теми. Воно лише значить, що молодь не хоче до нічого привязувати завеликої фанатичної уваги. І щоб підкреслити ту свою рівновагу молодь часто посеред дискусії робить хвилеві завваги до інших справ, опісля знов вертає до першої теми і т. д. Тим вона хоче дати доказ цілковитого опанування над своїми почуваннями, а вслід за тим, опанування над даною темою чи ситуацією.

Цей опис сучасної молоді є дуже позитивний. Старші, фактично, не мають причини нарікати на підростаючу молодь. Судячи по таких її прикметах вона готова створити краще, певніше і щасливіше життя від того, що його створило старше покоління.

Захріс Топеліюс.

ҐЕНІЙ

(2)

— Тут так тепленько, — сказало це глумливе сотворіння голосочком не голоснішим, ніж бреніння комаря.

— На Зевеса, — сказав книжковий радник і заломив руки із здивування — ти найсильніший „скарабей", якого я колинебудь бачив! — І з тими словами взяв це сотворіння з попелу, пішов із ним у ліс і закопав його в землю на сяжень глибоко. А щоби бути певним, прикотив іще величезний камінь на те місце, де похоронив те звірятко.

Та щоби бути певним, пішов він по тижневі в ліс поглянути на те саме місце. Камінь лежав іще таксамо в лісі, яма була присипана. Це мале, дивне сотворіння, сиділо ціле й веселе на камені, а було вже велике на чотири центиметри.
— Тут так любо й холодно в лісі! — сказав пустунчик.

.Тепер, щойно тепер налякався страшно книжковий радник. Того трошечки волосся, що мав його на голові, ясній наче місяць, настобурчилося, зелені окуляри затанцювали на носі, нитки табачкового халату потріскали. Радник пустився втікати як міг скоро. Втікає та втікає!

Трохи пізніше йшла лісом селянка з кошом і найшла це сотворіння. Воно сиділо на камені, там, де його, лишив був книжковий радник.

— Біднятко, — сказала селянка, — як ти сидиш тут покинуте. Ходи, грітимешся в моїй хатині з іншими курятками!

Вона взяла звірятко обережно своїми великими пальцями та понесла в запасці до дому.

Бабуся мала коєць, у якому жила курка з курятами. Там буде похожати собі й це маленьке сотворіння. Одначе курка не могла стерпіти нового гостя. І диви вона йому небавом видзьобала очі. Бабуся побачила це та скрикнула з переляку.

— То нічого! — озвався манюсенький. І заразже їхав зі сміхом на хребті курки із здоровими, гарними очима.

— Ти можеш жити коло безроги, — сказала бабуся, а колиб вона хотіла заподіяти яку кривду, то влізь під корито!

Як сказала, так зробила. Помістила це сотворінячко в хліві. Та нещастя хотіло, що безрога проковтнула його! Пропало!

Господиня побачила це й так зажурилася, що в першім переляку хотіла зарізати безрогу. Вже готовилася і молоде життя безроги булоб пропало, аж тут озвався ніжний голосочок:

— Що ви хочете робити, матусю? Та мені поводиться зовсім добре!

І знову це сотворіння зі сміхом їхало на хребті безроги.

Тепер я його краще заховаю, — подумала бабуся та підстелила йому сіна у ведрі, що стояло біля дверей. Та прийшов її чоловік із поля, хотів дуже пити, взяв ведро та запустив його у глибоченну криницю.

— Бійся Бога, що ти зробив! — скрикнула жінка. — Ти втопив моє малюсеньке хробачення.

Мужик злякався. Він дуже боявся жінки. Та заки ще міг щось відповісти, почувся знову ніжний голосочок:

— То нішо, матусю, мені тут добре!

І знову це сотворіння сиділо на краю ведра та сміялося.

Це все вкінці здалося бабусі трохи дивним. Вона насадила окуляри на ніс, стала приглядатися сотворінячку звідусіль і спитала:

— Хто ти такий?

— Я сотворіння!

— Гм! — сказала бабуся — а де ти?

— Всюди й ніде! — була відповідь.

— Так, це дуже легко зрозуміти — сказала бабуся — якжеж ти називаєшся?

— Називай мене: Малий ґеній!

— А чи є це імя в календарі?

— Пошукай лише!

Бабуся шукала в окулярах і без окулярів, одначе в усьому календарі не подибала імени „Малий Ґеній".

— Мені здається, що це хлопець, — сказала вона — імя є „Малий" а назвище „Ґеній". Якіж це дивовижні імена нині надають люди своїм дітям. Та коли гаразд призадуматися, то таки не знати, чи то справжня людська дитина. Скажи, хлопче, де твоя метрика?

— Метрика? Що це таке?

— Ні, слухайте, тут щось таки в непорядку — подумала бабуся. — Воно навіть не знає, що це таке метрика хресту. Найліпше булоб, колиб я назад позбулася чесним способом того сотворіння. Панотець певно зуміє дати собі з ним раду. Не хочу мати в хаті ще якої біди.

І бабуся поклала Маленького Ґенія у кошик, поверха завязала хусткою тай пішла до панотця.

— Панотченьку, — сказала бабуся, як лише вступила в хату — ось тут якесь дивовижне сотворіння, що я його тамтої середи найшла в лісі. Воно було велике на чотири центиметри, а тепер підросло до пятьох. Воно не їсть нічого, не пе, не спить а видно, що воно аж диво яке веселе й витревале. А подобає воно на чоловіка, лише що на плечах має пару крильцять. Вміє теж говорити й каже, що називається „Малий Ґеній". З того я здогадуюся, що то хлопець. То я хотіла поспитатися панотця, що мені з ним почати, бо направду не знаю, чи то людина, чи що!

Панотець був дуже задумався, він роздумував над тією справою. Вкінці сказав, що хотів би глянути на те сотворіння.

— Ось тут маю я його — сказала бабуся. Вона хотіла отворити кошик, одначе Малий Ґеній вже сидів їй на рамені, похитував довірчиво голівкою та сказав:

— Я осьтут, панотче!

— Гм, гм, — сказав панотець і став приглядатися звідусіль тому сотворінню. — Ти не належиш до нашої громади, — сказав він. — Де ти родився?

Малий Ґеній підскочив і тепер немилосердно їхав на панотцевих окулярах.

(Кінець буде).

ЩО ЗРОБЛЕНО В СПРАВІ ОБОРОНИ

Президент в промові по радіо сказав: „Перед нами стоїть вибір: чи маємо ми зробити повну жертву тепер, продукувати до можливої межі та доставляти наші вироби нині і кожного дня на воєнні фронти цілого світу? Чи маємо задовольнитись теперішнім рівнем виробу зброї, відкладаючи день справжньої жертви, як зробили французи, коли вже буде пізно?"

„Перший вибір", каже Президент, є реалізм — праця на три зміни на добу, повне використання всякої важної машини кожної хвилини дня і ночі... залишитись при праці та доглядати виробництва річей, доручаючи індустріяльні непорозуміння встановленій системі колективних догод... Другий вибір — це наближення сліпоти... бо для них все ще є „досить часу"... На їх могильних памятниках буде напис „надто пізно"..."

В заяві, що торкається „тижня цивільної оборони" від 11. до 16. листопаду, Президент сказав: „Кожний цивільний громадянин повинен виконати свою частину для оборони... Ми повинні стримати шкідливе й не конче потрібне вживання необхідних для оборони матеріялів. Ми повинні збільшити години праці... Кожний з нас повинен бути вишколеним для певного завдання, необхідного для нашої загальної оборони..."

Ленд-ліз.

Президент зарядив позичну Росії на суму $1,000,000,000 згідно з законом про „ленд-ліз". Позичка не на проценти. Повернення позички, частинно матеріялами, має початися за пять років по скінченню війни й закінчитися за 10 років. З нагоди 24-ої річниці Совєтської революції, Президент телефонував Совєтському урядові: „Я певний, що жертви і терпіння тих, хто має відвагу боротись проти нападу, не пропадуть марно..."

Департамент фльоти уповноважив будову 50 конвойних кораблів, на суму $300,000,000, для Великої Британії, згідно з законом про „ленд-ліз". Департамент державних справ доносить про позичковий договір з Кубою. По договору СДА мають дати тій країні неозначену кількість оборонних матеріялів взамін за цукор, тютюн та манґанець.

Інші заграничні відносини.

Секретар державних справ Гол подає до відома, що СДА передали Фінляндії пропозицію мира від Совєтського уряду. Разом з тим також пораду, аби Фінляндія дала доказ готовости припинити воєнні операції проти Росії, якщо бажає надалі затримати добрі відносини з СДА. Гол також каже, що наколи Німеччина не заплатить тепер $2,967,000 відшкодовання за затоплений корабель Робин Мур, то жадання відшкодовання будуть їй предложені по війні разом з іншими подібними випадками. Президент сказав на пресовій конференції, що СДА обмірковують відтягнення морських військових відділів з Хіни. Японія вислала спеціяльного висланця до СДА для дальшого обговорення проблєм Далекого Сходу.

Атаковані кораблі.

Департамент фльоти доносить, що американський тенкер „Сейлинес" доплив до пристані без втрати людського життя, не зважаючи на поважні ушкодження. Він був заатакований в ночі з 29. на 30. жовтня підчас конвойної служби близько Ісляндії. Виправлений департаментом фльоти реєстр потерпівших на „Рюбен Джеймс"-і — вказує двох напевно забитих та 98 безвісних, яких також зараховують до загинувших. Корабель був заатакований під час конвойної служби недалеко Ісляндії. 45 з корабельної обслуги врятовано.

Посилення воєнної фльоти.

Президент перевів до департаменту фльоти всю береґову сторожу та жадає від конгресу для того департаменту додаткових $449,820,000. Це передання дає департаментові 230 патрольних та допомогових кораблів й значну кількість менших прибережних, портових суден.

Будівництво кораблів.

Департамент фльоти доносить, що протягом перших 10 місяців 1941. року почато будову 115 нових боєвих кораблів, 34 спущено на воду й 25 замовлено. Морська комісія повідомляє, що перші три вантажні кораблі Свободи будуть доручені за тиждень від 18 листопаду. Таким чином Комісія випустила 148 нових кораблів та доручила 118, як наслідок широкого пляну поспішного будівництва.

Досягнення в армії

Департамент війни доносить, що розмір доставки необхідного збросння та амуніції для армії на червень 1942. буде в 360 разів більший, ніж протягом травня 1940., коли було доставлено на суму $1,000,000. Департамент твердить, що розмір доставки збільшився 40 разів в червні цього року, у вересні 60 разів та в жовтні 80.

Армія повідомляє про чотирократне збільшення кількости збільшення кількости вишколених моторових офіцерів, батальйонних командирів та звязкових офіцерів на 100 процентів, служби воєнно-повітряної осторо́ги на 900 процентів. Армія також подає що кількість нещасних випадків підчас воєнних полетів протягом минулого року лишилась незміненою, хоч кількість практичних полетів значно збільшилась, але вживалось нових, швидких літаків.

Координатор розподілу палива.

Президент призначив секретаря внутрішніх справ Ікеса зводити відомости відносно твердого палива (вугіль, кокс, дрова і т. п.), так само як оливи. Також давати вказівки для бюра розподілення сирівців щодо продукції, складів, транспорту та ринку палива в звязку з програмою оборони. СПАБ відмовив першенство для проведення рури з Іст Тексас до Бейон, Н. Дж., кажучи що ця акція „викликала рішуче невдоволення". Ікес доводить до відома, що Британія звернула 15 американських тенкерів протягом жовтня та що 25 буде звільнено в листопаді.

Електрика.

Президент зажадав від конґресу $30,000,000 для поширення електричної стації в Бонвил, бо „загрожуючий брак електричної сили в цьому районі є неминучим". ОПМ відклав з 10 до 17 листопаду заповіджене скорочення на 30 процентів вживання електричної сили в необоронній індустрії в шістьох південних стейтах.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Горнел, Н. Й. — Громадяни Анастазія і Михайло Кердиль замовили два примірники „Історії України" по анґлійськи для місцевої бібліотеки і Гай Скул.

Бруклин, Н. Й. — Гром. Степан Цимбала переслав $10.50 на два примірники „Історії України" М. Грушевського й один примірник книжки Ю. Вернадського „Богдан — гетьман України", з тим, щоб один примірник вислати до одної з міських бібліотек в Брукліні.

Ціни.

Адміністратор цін Гендерсон звернувся до фабрикантів печей до огрівання та варення, аби не підносили цін на свої вироби вище тих, які були 24. жовтня. Так само звернувся до фабрикантів радіо та радіо-фонографів, аби залишили ціни такими як були 15. жовтня. Адміністратор каже, що саме тепер встановлюються ціни для тих двох індустрій. Палата репрезентантів ухвалила й передала до сенату законопроєкт, по якому оплата за помешкання, доми, готелі в Колюмбійському Дистрикті має залишитись такою, якою була 1-го січня 1941. року.

Матеріяли.

Л. Дж. Розенволд, директор бюра збереження матеріялів при ОПМ, заповідає кампанію по збиранню непотрібних для домашнього вжитку старих річей з ґуми, заліза, алюмінія, паперу, сталі, міді (якої цього тижня бракувало більше ніж якого іншого матеріялу, як подає ОПМ), олова, цинку, також бавовни й вовни. Той матеріял можна віддати або продати торговцям старими річами, а вони перепродадуть його на оборону. Адміністратор цін Гендерсон доносить, що 400,000 членів американських хлопячих клюбів з 360 міст записалися до збирання непотрібного паперу.

Робітничі спори.

Президентська комісія, що поликана до полагодження спору за заробітну плату в залізно-дорожній індустрії, пропонує аби приблизно 350,000 членів „Великої Пятки" з „Оперейтинг Бродергудс" дістали підвишку платні на 7 з половиною процентів. Братства домагалися 30-процентової підвишки. Для інших 800,000 комісія пропонує підвишку приблизно на 13 з половиною процентів. Пропоновані підвишки комісія вважає тимчасовими до нового перегляду економічних умов в 1943. році. Залізниці приняли пропозиції, юнії їх відкинули.

Державне бюро „Консилейшен Сервис" доносить про полагодження 36 робітничих спорів.

(Ці інформації взято ФЛІСОМ з урядових джерел. В них подано, що зроблено в справі оборони за цілий тиждень, включаючи пятницю).

БРИТІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ „МАЛЕЙЯ".—Цей корабель прибув був до американського порту з великою дірою в боці від націвської торпеди. Американські робітники працювали по 24 години на добу над його направою. Коли він виїхав з порту, був такий добрий як новий. Тепер німецька команда хвалиться, що німці його знову торпедували.

З МУЗИКИ

КОНЦЕРТ Р. ПРИДАТКЕВИЧА

Концерт Р. Придаткевича в „Тавн Гол", дня 9-го листопаду пройшов з гучним успіхом. Публики було повно, програма була добірна й цікава. Була вже й американська критика в "The Sun," в "New York Herald Tribune," в "The New York Times" й інших. Одна більш прихильна, друга друга менш, а за ними наша черга.

Звичайно, що для професіонального критика-чужинця, та ще й такого, що може знайти „пасторальний" характер там, де його нема (Соната — Придаткевича) та записать на рахунок техніки артиста тон його інструмента, український (переважно) по програмі концерт, не спухлий від реклями, є звичайне черґове явище, до якого підходять з досадою професійного обовязку, та шукають в ньому, як хліба, перше всього й у всьому, дефектів, як пожиточного хронікарського матеріялу, іноді потрібного для виправдання своєї професії, або неуважливости, а іноді й дечого більшого... для критичної-ж уваги того, хто йде на концерт не з обовязку, завше відчинено двері і для позитивних спостережень. Отже: скрипак виявив гарну техніку, чистоту виконання (подвійні ноти), щирість та теплоту в інтерпретації ліричних моментів й симпатичний, хоч і невеликий, тон. Такі речі, як жартлива "Imps" Бурлея, чаруюча "Chanson tviste" Барвінського, поривакоча "Danse" Акименка, зворушаюча "Homeless Cossack," та наївна "Sopilka" Придаткевича були виконані блискуче, з вервою, та викликали у публики цілком заслужену овацію. Поспіху сприяла участь асистент-артиста, маестра Паиньо Ґаллі-ко.

Цей концерт як для артиста так і для нас, українців, є важний ще тим, що демонстрував не тільки українські артистичні сили, в особі п. Придаткевича, але й український культурний добірок в формі його композицій. З цього боку п. Придаткевич виявив себе як солідний компоніст модерного напрямку, але без зловживання шорсткостями новітньої гармонії. І коли в більшому творі (Соната — Ф шарп, дур) його музикальна думка трохи розпливчата, музикальна лінія не цілком ясна, а температура твору не завше рівна, то в мінюатурах, особливо на українські теми! "Homeless Cossack", "Arkan", "Sopilka" і др.) приємно було спостестерегать архітектурну стрункість, ясність малюнку й чудову кольоритність. Ці речі показують, оскільки наші народні мотиви є вдячним матеріялом для опрацьовання, як вони благородно звучать і скільки цінного можуть дать творчій уяві компоніста. Придаткевич зробив цінний вклад в українську скрипкову літературу і за це треба йому дякувать. Загально концерт зробив гарне враження без огляду на те, що молодий акомпаніст мало консолідувався з артистом динамічно, а в ритмічній ділянці виявляв іноді невідмічений критиками нахил до „персональної автономії".

Отже слухаючи концерт, оглядаючи численну публику, спостерігаючи її надзвичайну уважливість, зацікавленість, та овації, які вона робила артистові, бачиш, що наша українська суспільність ще живе, може численно збиратись, уважливо слухать, достойно оцінювать, а що реаґувать — то майже з еспанським темпераментом. І насувається думка: чогож таких концертів так мало? Чи не вартоб уже давно завести в річний обіг широкого музичного життя в Ню Йорку хоч два великі українські концерти (хоч би Шевченківський та Листопадовий) реґулярно, щороку, в великих залях, з добірною програмою та гарною реклямою? Чи може ми не маємо чого виставлять? Може нам бракує артистичних сил, або хорів? Чи може у нас нема грошей на влаштовання таких вистав та сенсу їх робить? Ажеж наші орґанізації в своїй програмі мають утертий параґраф про „культурні цілі", а достойна маніфестація українського мистецтва не менше потрібна ніж що друге, а до тогож ще й можлива! Але ми... „рекордуємо", себто просто спимо на печі в просі, та боїмось вийти поза 14-ту вулицю!... А вартоб згадать наші ґрандіозні хорові виступи. І мимоволі снується в голові вірш:

„Заснула й „Сімка" мертвим сном,
І все заснуло... і не знаю,
Чи я живу, чи доживаю..."

Олександер Кошиць.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ВРАЖІНЬ ПРО КОНЦЕРТ Р. ПРИДАТКЕВИЧА.

Хто був в Ню Йорку на концерті нашого артиста-композитора, п. Романа Придаткевичи, той певно вийшов з нього вдоволений. Серед наших турбот, непотрібних політичних спорів, чи інших недомагань, він побачив велику українську громаду, обєднану культурою. В тому випадку була це українська культура, інтерпретована американським українцем. І була це американська культура, створена американським українцем на підставі цього, що залишилось в його душі з України, чи з того, що видав український нарід. Ось те бачили на тім концерті ми, американці з української крови, що тут родились і виросли. І були горді з вияву цеї культури. Але бачило це теж і поважне число інших американців, що не є з української крови. І це теж дуже важне.

Сердечний привіт, який влаштовано п. Придаткевичови, як і горячий аплявз, який дано п. Гайворонському, що був присутній на салі й якого твір входив у програму концерту, вказують наглядно, що американсько - українське громадянство розуміє вповні ту працю, яку виконують наші мистці й композитори на американському ґрунті. Їх праця є потрібна й заслуговує у теперішні часи на особливе попертя, бо українське мистецтво це знаменитий середник для приєднування симпатій для України. **С. Ш.**

ДВІ НОВІ НІМЕЦЬКІ ҐАЗЕТИ НА СХОДІ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецька влада розпічне видавання двох нових німецьких ґазет на здобутих східних територіях. Одна з них буде виходити у Варшаві і зватисьме „Кракавер Цайтунг", а друга у Львові і зватисьме „Лємберґер Цайтунг".

САБОТАЖНИК ДІСТАВ 15 РОКІВ ТЮРМИ.

БАЛТІМОР (Мерленд). — Суддя В. Солман засудив на кару 15-літньої тюрми М. В. Етцеля, б. робітника в летунській фабриці за саботаж при будові літаків. Обвинувачений признався до вини. Суддя порівнав його злочин до вбивства, бо внаслідок ушкоджених бомбовиків могло було згинути більше людей.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. Who said: "I only regret that I have but one life to lose for my country"?

A. Nathan Hale, who gave his life for America, like great numbers of his fellow countrymen. We are only asked to lend our dollars for Defense Bonds and Stamps to defend the liberty for which they died.

Q. Where I work there is no pay-roll allotment plan for the buying of Defense Savings Bonds and Stamps. How can I get one started?

A. This depends on your position, and the kind of organization in which you are employed. Generally speaking, your immediate superior would be the proper person to receive your suggestion that you would like to have a voluntary pay-roll allotment plan introduced. The firm's bank can supply information about such a plan.

NOTE.—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

Лютетія є старинна назва Парижа, відомого як оселя ще в 53 році перед Христом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ІСЕЛИН, ПА.

Організаційні збори.

Хоч до нашої околиці необзнайомленому чоловікови не легко дістатись, бо брак залізниці, „боса", чи якої іншої комунікаційної лінії, то всетаки 23. жовтня ц. р. союзовому організаторови п. Д. Білецькому удалось до нас загостити. І п. Білецький на так малу нашу громаду мав не зле щастя. Бо хоч у нас є лише девять українських родин, але й серед них він знайшов таких, що ще не належать до У. Н. Союзу і їх записав до нашої організації. Мені було трудно їх усіх дістати. А п. Білецький своїм умілим підходом і виясненням таки зорґанізував тринадцять нових членів, то є чотирьох старших, пятеро дітей до кляси 1 і четверо до кляси 4.

В той спосіб наш 400-ий від. У. Н. С. в Іселин, Па., збільшився на 13 нових членів. Дай Боже, щоб скоро всі українці в Америці, що ще не належать до У. Н. С. вступили до нашої організації.

М. Воловецький,
секр. 400-го віділу У. Н. С.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З діяльности відділу А. Ч. Хреста.

Дня 21. жовтня відбулось отворення власного льокалю Українського Відділу Американського Червоного Хреста в Українській Централі під ч. 180 Вилієм ст. в Нюарку. На отворення прибули всі члени, яких маємо 106 і багато гостей, місцевих і позамісцевих. Були американці, представники А. Ч. Хреста. Спочатку була висвітлена фільма з діяль[illegible] А. Ч. Хреста, український відділ з Нюарку і Ню Йорку, маніфестаційний похід в Ню Йорку, Український День на Світовій Виставі в Ню Йорку й інші. Предсідниця віділу представила потім Дж. О. Стон, з екзекутиви Нюарської Філії (Чептер) А. Ч. Хреста, бувшу предсідницю паню Г. Г. Соєр, паню Ж. І. Раєн й інших, що працюють в А. Ч. Хресті. Потім говорив адв. І. Романишин і представив українську справу в Европі та те, що ми тут хотілиб допомогти теж і українському народови визволитись з неволі. Довшу промову виголосив п. Дж. О. Стон. Він запевняв, що праця нашого жіноцтва на терені А. Ч. Хреста допоможе багато українцям в Европі в їхнім нещасливім положенню. А А. Ч. Хрест старається, щоб чимскорше були відчинені границі, щоб така поміч могла доходити до потребуючих країв. При кінці заявив, що йому дуже приємно бути між українцями і бачити їх добру роботу. Ще ставив о. Данилович ріжні запити, на які п. Стон давав вдоволяючі відповіди. Потім всі засіли до смачної перекуски.

Уряд Укр. Відділу А. Ч. Х. є такий: Анна Настюк, предсідниця, Марія Гладка, заст. предс., Анна Фішер, секретарка, Марія Настюк, скарбничка. Уряд дякує усім за попертя, а п-ні А. Сайкевич за те, що подарувала машину до шиття. Уряд просить усіх передавати вкладки до А. Ч. Хреста через Відділ, щоб А. Ч. Х. знав, як ми помагаємо нещасним. Бо як будемо давати поодиноко, то того знати не будуть.

А. Настюк,
предс. Укр. Від. А. Ч. Х.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Розбудовуймо фінансову установу.

Кожний ощаджує зі щоденного заробітку певну суму гроша на лихі часи, чи на те, щоб поліпшити свої родинні обставини, або купити власний дім або фарму, щоб на випадок безробіття мати дах над головою, чи бути власним господарем на фармі. Так поступає розумний робітник. І не ховає гроші під покришкою, або десь в такім сховку, де його легко віднайти, а дає у безпечне місце. А найбезпечнішим місцем є так звані Будівничо-Позичкові Спілки. Одиноку таку щадничу фінансову установу мають також і українці у Шікаґо, Ілл., під назвою „Запорожжа, Будівляна Пожичкова Спілка", що її заінкорпоровано в стейті Іллиной 17. квітня 1913. року. Вона існує понад 28 років і має $100,000 маєтку. За цей час багато наших громадян стали власниками домів. Многі мають чесну обслугу щодо пожичок на легкі сплати, як кому відповідно. А ті, що щадять, мають нагоду братися до власного інтересу та є задоволені, що інвестують гроші у такій установі, яку контролює стейтовий уряд. Та нажаль, не всі наші громадяни зрозуміли, що це значить мати таку свою установу та бути її власником. Зате вони завжди подивляють інші народи. Мовляв, інші все мають, а ми нічого і все позаду інших. Треба признати, що українці є дуже ощадні, однак свій заощаджений гріш несуть деінде, а не до своїх установ. І тому ми позаді інших народів. Для шікаґовської громади така одинока фінансова установа, як Спілка „Запорожжа", повинна бути радістю, яку ми повинні передати молодій генерації як одно з економічно-фінансових надбань. Спілка „Запорожжа", повинна мати дотепер кілька міліонів долярів маєтку. В ній повиноб мати працю кільканацять осіб з нашої тут родженої молоді, що покінчила вищу школу і каледж. Так є в інших народів і чомуж би нам цього не робити, коли маємо з ким і з чим. Треба тільки доброї волі й згоди, а можна довершити великих діл. Нас начисляють коло пятьдесять тисяч у Шікаґо й околиці. Припустім, що пять тисяч наших громадян приступили до спілки „Запорожжа", а кожний щадив би тільки одного доляра на тиждень, то сума річно виносилаб $260,000. За короткий час нас тоді подивлялиб і числились з нами.

Коли діти можуть складати таку саму суму, складаючи „Крісмус Сейвінґ", то старші моглиб щадити далеко більше. Отже не оставаймо позаду інших, але поступім вперед. Ставаймо членами Будівельно-Позичкової Спілки „Запорожжа".

Петро Жовнірчак, дир.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Запитуючий з Ню Йорку. — Залягає більше дописів. Буває так, що треба дати першенство якомусь дописови. Наприклад, коли порушена справа допомоги А. Ч. Хрестови, бо саме така акція тепер ведеться.

Йонґставн, Шерон, Нюкесел. — Редакція одержала письмо, підписане так: За українську громаду в Шерон, Па. — Ол. Попів; за українську громаду в Нюкесел: Іван Дацько, за хор „Бандурист" 2. в Йонґставн — Андрій Пашович, Марко Кіхтан. Воно звучить ось так:

„В „Свободі" з 8. листопада ц. р. в листуванню редакції поміщений лист о. А. Станґритчука з Йонґставну, Огайо, де він „За управителя" хору „Бандурист" мильно пояснює, що цей хор не брав й не бере жадної участи в виступах з сусідними хорами Шерон-Нюкесел, як хтось неправдиво оголошує, бо як одиниці хору помагають, то це не хор.

„В звязку з цим просимо Хвальну Редакцію помістити, що слідує: хор „Бандурист" при укр. прав. церкві в Йонґставні за управителя о. Станґритчука справді не міг й не може брати участи, бо не чинний, про що свідчать учасники Листопадового Свята при цій парохії 9. листопада, де хор „Бандурист" о. С. не виступав, а послугувалися сусідським позиченим хором. Зате існує й стало проби відбуває хор „Бандурист", знаний в Йонґставні з своїх виступів й пописів, і цей хор вцілости далі виступає всюда сам із сусідними хорами під управою о. С. Мусійчука і вцілости виступав на Українських Днях в Шероні й Нюкесел, про що можуть посвідчити сотки громадян, та знимки й фільма, що зняв П. Саґліца. Листопадові Свята в тих громадах 2-16 листопада ц. р. відбулися при співучасти членів хору „Бандуриста" і так було оголошено в „Свободі" з 30. жовтня ц. р. Шкода, що о. С. добре цего оголошення не прочитав. Отже ніхто не шукає собі слави, ані не вводить нікого в блуд оголошеннями в „Свободі", а інормується публику правдиво".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 21. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в домі, де звичайно збори відбуваються. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; И. Ярема, секр.

Ґорилі, пострах в африканських видуманих оповіданнях, втікають від людей, а беруться до атакування, коли їх скалічиться, або заступиться їм дорогу.

Один малий куснник дріжджів містить понад 140 біліонів живучих ростинок. Ціле те число є 1,000 разів більше як ціле населення Злучених Держав.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

УКРАЇНСЬКА католицька парохія Св. Ап. Петра і Павла в Cleveland, O., потребує молодого і здібного **ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ,** який знав би знаменито провадити хором, уладжувати ріжні представлення і робити всяку іншу роботу, получену з дяківством. Слабі дяко-вчителі нехай не голосяться. Платня після умови. Зголошувати належиться на адресу:
Rev. D. GRESKO,
2280 W. 7th St., Cleveland, O.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ОСЕРЕДОК УВАГИ.—На відкритті Восьмого Евхаристичного Конґресу в Сантіяґо, в Чіле, загальну увагу на себе звернув барон Вільгельм фон Шен, німецький амбасадор до Чіле.

ТАРЗАН, ч. 446. Гості під сторожею.

Плян Тарзана містив у собі повно небезпек. Але Тарзан рішився його таки виконати, щоб принести поміч Томови і Зелі.

В міжчасі вязні — Том і Зеля — були припроваджені до резиденції Ґуйона. „Знов нові невільники?" — запитав домовий наглядач.

„Ні, це гості" — відповів чемно лицар і дадав: „Та хоч вони гості, треба їх пильно стерегти". Наглядач потакнув.

Після того він їх запровадив в окремі кімнати. Біля тих кімнат уставлено сильні сторожі, зложені з великанів-нубійців.